

Kompetenta institūcija
darba aizsardzības jautājumos

APSTIPRINĀTS

SIA “.....” valdes loceklis

_____
/...../

202... gada _____

**Darba aizsardzības instrukcija Nr.
par individuālo aizsardzības līdzekļu lietošanu**

2022

SATURS

LIETOTO TERMINU UN APZĪMĒJUMU SKAIDROJUMS	3
1. VISPĀRĪGĀS PRASĪBAS	4
2. IAL IZSNIEGŠANAS KĀRTĪBA	5
3. IAL GLABĀŠANAS KĀRTĪBA	5
4. IAL LIETOŠANAS KĀRTĪBA	6
5. IAL UZTURĒŠANAS KĀRTĪBA	6
Pielikums Nr.1	8
Darbi, kuros lietojami atbilstoši individuālie aizsardzības līdzekļi	8
Pielikums Nr.2	12
Aizsargapģērba, aizsargapavu un citu individuālo	12
aizsarglīdzekļu uzskaites kartiņa Nr.....	12
Pielikums Nr. 3	13
Piemērojamais individuālo aizsardzības līdzekļu normas un lietošanas ilgums mēnešos SIA „xxx” (Paraugš)	13

LIETOTO TERMINU UN APZĪMĒJUMU SKAIDROJUMS

Bīstams faktors – ražošanas vai darba faktors, kura iedarbība zināmos apstākļos uz darbinieku izraisa traumu vai citu pēkšņu strauju veselības pasliktināšanos.

Darba aizsardzība – darba apstākļu stāvoklis (ražošanas vide, process, iekārta, kā arī prasības darbiniekam), kuros izslēgta bīstamo un kaitīgo ražošanas faktoru iedarbība uz cilvēku.

Darba aizsardzības instrukcija – darba paņēmieni un aizsardzības līdzekļu klāsts, kuru pielietošana un izmantošana nodrošina konkrētu darbu izpildes drošību.

Darba kategorijas – darba sadalījums pēc to smaguma atkarībā no enerģijas patēriņa (kcal/stundā).

Darba vieta – vieta, kurā darbiniekam ir nepieciešams atrasties vai kurp viņam jānodas sakarā ar darba pienākumu pildīšanu un kura tieši vai netieši atrodas darba devēja kontrolē.

Darba virsmas augstums – attālums pa vertikāli no grīdas līdz horizontālai plaknei, kurā tiek veiktas pamatdarba kustības.

Elektrotrauma – ir audu un orgānu anatomisko attiecību un funkciju traucējumi, ko izraisa elektriskās strāvas vai elektriskā loka iedarbība.

Kaitīgs faktors – ražošanas vai darba faktors, kura iedarbība uz darbinieku izraisa saslimšanu.

Kolektīvie aizsardzības līdzekļi – līdzekļi, kurus izmanto, lai novērstu vai samazinātu bīstamu un kaitīgu faktoru iedarbību uz darbinieku.

Pastāvīga darba vieta – vieta, kurā darbiniekam jāatrodas lielākā daļa no sava darba laika – ilgāk par 50%, vai nepārtraukti ilgāk par 2 stundām.

Pirmā palīdzība – palīdzība cietušajam (saslimušajam) dzīvībai vai veselībai kritiskā stāvoklī, ko savu zināšanu vai iespēju apjomā sniedz persona ar kvalifikāciju medicīnā vai bez tās neatkarīgi no sagatavotības un ekipējuma.

Ražošanas telpu mikroklimats – meteoroloģisko apstākļu kopums ražošanas telpās, kurās uz cilvēka organismu iedarbojas temperatūra, relatīvais mitrums, gaisa kustības ātrums un siltuma starojums.

Ugunsbīstama vide – darba vide ar paaugstinātām ugunsbīstamības vielām.

Ugunsbīstama viela – viela ar paaugstinātu ugunsbīstamību.

Ugunsdzēsības aparāts – ierīce ugunsgrēka dzēšanai, pēc tā iedarbināšanas izplūst ugunsdzēsamā viela, ierīci pārvieto ar rokām.

Viegli uzliesmojošs šķidrums – šķidrums, kas spēj patstāvīgi degt pēc aizdedzināšanas avota attālināšanas un kam uzliesmojuma temperatūra nav augstāka par 66°C.

Dotā instrukcija sastādīta, pamatojoties uz likuma “Darba aizsardzības likums” 7 normām un saskaņā ar Ministru kabineta 2002. gada 2. augusta noteikumiem Nr.372 „Darba aizsardzības prasības, lietojot individuālos aizsardzības līdzekļus” un, ievērojot Eiropas Kopienas Padomes direktīvas par pasākumiem, kas ieviešami, lai uzlabotu darbinieku darba drošību un veselības aizsardzību darbā.

Individuālos aizsardzības līdzekļus (turpmāk – IAL) lieto, ja no darba vides riska faktora iedarbības nav iespējams izvairīties, vai to nav iespējams mazināt, lietojot kolektīvos aizsardzības līdzekļus (aizsardzības līdzekļi, kas paredzēti vairāk nekā viena nodarbinātā drošības un veselības aizsardzībai) vai ieviešot nepieciešamos darba aizsardzības pasākumus.

Atļauts lietot tikai tādus aizsardzības līdzekļus, kuri projektēti un izgatavoti atbilstoši normatīvajiem aktiem par IAL.

Aizsardzības līdzekļa lietošanas ilgumu nosaka, ņemot vērā darba vides riska faktorus un to, cik bieži un ilgi nodarbinātais tiek pakļauts riskam, kā arī darba vietas raksturojumu un aizsardzības līdzekļa efektivitāti.

1. VISPĀRĪGĀS PRASĪBAS

- 1.1. Aizsargapģērbus un aizsargapavus, un citus IAL izsniedz bez maksas tiem darbiniekiem, kuri nodarbināti visos veselībai kaitīgos un veselībai bīstamos darbos, kas noteikti Ministru kabineta 2002. gada 2. augusta noteikumos Nr.372 „Darba aizsardzības prasības, lietojot individuālos aizsardzības līdzekļus” un vadoties no darba vietu risku novērtēšanas rezultātiem.
- 1.2. Visi IAL nedrīkst ietekmēt lietotāja higiēnu un veselību. Tiem jābūt ērtiem, labi piegulošiem, darbību neierobežojošiem, vienkārši uzvelkamiem, ugunsdrošiem (tie nedrīkst aizdegties no uguns dzirkstelēm), mitruma necaurļaidīgiem, nodrošinot organisma elpošanas spējas (izņemot gumijotu aizsargapģērbu). Tie nedrīkst zaudēt savas pamatīpašības pēc ilgstošas ultravioleto staru iedarbības, vairākkārtējas mazgāšanas un ķīmiskās tīrīšanas. Ziemas apģērbam jānodrošina pastāvīga un normāla ķermeņa temperatūra pie dažādām kustību intensitātēm.
- 1.3. Uzņēmumā tiek ieviests vienots darba apģērbu stils. Uz apģērba muguras daļas ir jābūt uzrakstam ar uzņēmuma nosaukumu. Aizsargapģērbs jābūt ar sintētisko šķiedru saturu ne lielāku par 40%. Darbos ar atklātu uguni lieto speciāli apstrādātus aizsargapģērbus, kas nepieļauj apģērba aizdegšanos vai kušanu.
- 1.4. Visiem aizsargapģērbiem jābūt ar gaismu atstarojošām detaļām. Darbinieku apģērbam, kas veic darbus uz autoceļiem vai dzelzceļiem, vai to tuvumā jābūt divām gaismu atstarojošām horizontālām joslām apģērba apakšējā malā vai jālieto oranžas krāsas aizsargvestes.
- 1.5. Ir noteikti darbi, kuros lietojami atbilstoši individuālie aizsardzības līdzekļi (IAL) (*skat. pielikumu Nr.1*).
- 1.6. Jāņem vērā IAL izsniegšanu reglamentējošs saraksts un lietošanas termiņi (*skat. pielikumu Nr.3*).
- 1.7. Ja tiek izveidotas jaunas darba profesijas, kuras neietilpst šajā instrukcijā minētajā profesiju uzskaitījumā, tad uzņēmumā ar atsevišķu rīkojumu ir tiesīgs papildināt šo sarakstu.
- 1.8. Gadījumos, kad atsevišķi IAL veidi (drošības jostas, dielektriskās galošas, cimdi, aizsargbrilles un maskas, respiratori, aizsargķiveres utt.) nav minēti normās, tie var tikt izsniegti strādājošiem atkarībā no izpildāmā darba rakstura un apstākļiem, uz lietošanas laiku līdz nolietojumam vai kā dežurējošos.
- 1.9. Izsniedzot strādājošiem divus aizsargapģērbu komplektus, to lietošanas termiņu nosaka divreiz lielāku, nekā normās norādīts vienam komplektam.

2. IAL IZSNIEGŠANAS KĀRTĪBA

- 2.1. IAL, saskaņā ar normām, izsniedz strādājošiem individuālai vai kolektīvai (kā dežurējošo) lietošanai.
- 2.2. IAL izsniegšanu reģistrē personīgajās uzskaites kartītēs vai elektroniskās uzskaites veidā (*skat. pielikumu Nr.2*). Kartītes glabājas pie mantziņa specapgērba izsniegšanas un saņemšanas vietā.
- 2.3. IAL uzskaites un uzturēšanas žurnālus pārbauda vienu reizi gadā ar struktūrvienības vadītāja rīkojumu nozīmēts par aizsargapgērbu, aizsargapaviem un IAL uzraudzību atbildīgs darbinieks, ieslēdzot šo pārbaudi darba aizsardzības dienu programmā.
- 2.4. IAL ir uzņēmuma īpašums, un tas ir jānodod pēc valkāšanas termiņa beigām, laužot darba līguma, pārejot darbā uzņēmumā citā profesijā vai amatā (izņemot pāreju uz laiku), kurā IAL nav normās paredzēti.
- 2.5. Uzņēmumam ir jānomaina vai jāsalabo IAL, kuri kļuvuši nelietojami pirms lietošanas termiņa beigām no strādājošā neatkarīgu iemeslu dēļ. Nozaudēšanas vai bojājuma gadījumā administrācijai IAL jāizsniedz no jauna. Zaudējumus, kas radušies aizsargapgērbu, aizsargapavu vai IAL nomaīnai vai atjaunošanai to priekšlaicīgas nolietošanās rezultātā vai apzinātā bojāšanā darbinieka vainas dēļ, sedz darbinieks. Pirms termiņa nolietojušos vai pazudušos IAL ar aktu noraksta administrācijas sastādīta komisija.
- 2.6. Lietoti IAL var tikt izsniegti citiem strādājošiem tikai pēc remonta, tīrīšanas, dezinfekcijas un citu veidu profilaktiskās apstrādes. Šo IAL lietošanas termiņu, atkarībā no to nolietojuma pakāpes, nosaka komisija.
- 2.7. Aizsargapgērbu un aizsargapavi, kurus strādājošie nodod, līdz to lietošanas termiņa beigām, bet tie vēl ir derīgi lietošanai, ir jāsalabo, un jāizmanto pēc nozīmes, bet lietošanai nederīgie jānoraksta.
- 2.8. Dežurējošos IAL izsniedz strādājošiem tikai uz laiku, kad tie veic darbu, kuram tie paredzēti, vai arī tie tiek izsniegti uz konkrētu darba vietu attiecīgajā profesijā vai amatā strādājošajam.
- 2.9. Silto aizsargapgērbu un aizsargapavu lietošanas nepieciešamību nosaka uzņēmuma administrācija, vadoties pēc ražošanas un klimatiskajiem apstākļiem.
- 2.10. Tiem strādājošiem, kuri nozīmēti uz laiku izpildīt darbus, kuros IAL izsniegšana paredzēta noteikumos, kā arī arodskolu un speciālo skolu audzēkņiem, augstskolu studentiem prakses iziešanas laikā (apmācības laikā), IAL jāizsniedz saskaņā ar pastāvošām normām.
- 2.11. Strādājošiem, kuri apvieno profesijas, vai pastāvīgi izpilda apvienotus darbus, bez IAL, kurus izsniedz pamatprofesijā var papildus izsniegt cita veida IAL atkarībā no izpildāmā apvienojamā darba, kuram tie paredzēti pēc normām.
- 2.12. Darbiem, kuros ir sevišķi izteikta aizsargapgērbu nosmērēšanās iespēja, piemēram, krāsošanas darbi, izsniedzami vienreizējas lietošanas aizsargapgērbu (slēgtie kombinezoni, halāti).

3. IAL GLABĀŠANAS KĀRTĪBA

- 3.1. Dežurējošos aizsargapgērbus un IAL jāglabā skapjos tiem speciāli nozīmētās vietās. Par IAL saglabāšanu šajā gadījumā atbildīgas nozīmētas personas.
- 3.2. Strādājošo aizsargapgērbus, kuri nodarbināti darbos ar veselībai kaitīgām vielām (svins un tā sakausējumi, etilētais benzīns utt.) jāglabā atsevišķi norādītās vietās.
- 3.3. Aizsargapgērbu no kokvilnas, vilnas, līnu un sintētiskā materiāla, kuri siltināti, kā arī no kažokādām jāglabā plauktos sausās vēdināmās telpās ne tuvāk kā 1 m no apsildīšanas ierīcēm, nepakļaujot tos tiešai saules staru iedarbībai.

- 3.4. Aizsargapģērbu no gumijota un plēvveida materiāla, mākslīgās ādas jāglabā plauktos pie temperatūras 5-200 C un gaisa relatīvā mitruma 50-70 %.
- 3.5. Vispārējā un speciālā (skābju-sārmu izturīgie) pielietojuma gumijas aizsargapavi jāglabā plauktos vai krautnēs pie temperatūras 5-200°C un gaisa relatīvā mitruma 50-70 %.
- 3.6. Ādas un gumijas zābaki un puszābaki, velteņi jāglabā plauktos nost no apsildīšanas iekārtām pa pāriem ar iztaisnotiem stulmiem. Velteņus glabā krautnēs (ne augstākās kā 1,5 m) uz koka paliktņiem un apstrādā ar pretkožu līdzekļiem ne retāk kā 1 reizi 6 mēnešos.
- 3.7. Citus IAL (aizsargķiveres, maskas, aizsargbrilles, gumijas cimdus, prettrokšņa ausu sargus, gāzmaskas, respiratorus utt.) glabā pie temperatūras 5-250°C un relatīvā mitruma līdz 70 %. Tos var izvietot plauktos, vai arī iepakotus kastēs vai pakās. Jostas jāglabā uzkārtā stāvoklī, vai izliktas plauktā vienā rindā. Pirms izlikšanas jostas izžāvē, to metāliskās daļas notīra, bet ādas daļas ieziež ar taukvielām.

4. IAL LIETOŠANAS KĀRTĪBA

- 4.1. Struktūrvienību vadītājiem jāseko, lai izsniegto aizsargapģērbu un citus IAL strādājošie lietotu tikai darba laikā, darba vietā, veicot savus tiešos darba pienākumus. Struktūrvienību vadītāji nedrīkst pieļaut darbiniekiem aizsargapģērba un IAL lietošanu ārpus darba laika vai darba vietas; strādāt netīros, bojātos, nolietojušos aizsargapģērbos un aizsargapavos, lietot bojātus IAL.
- 4.2. Noteikti aizsargapģērba un aizsargapavu valkāšanas termiņi (*skat. pielikumu Nr.3*) un to lietošanas sākumu nosaka no faktiskā izsniegšanas brīža.
- 4.3. Izsniedzot strādājošiem gāzmaskas, respiratorus, aizsargķiveres, drošības jostas un citus IAL, struktūrvienību vadītājam jāveic instruktāža par IAL lietošanas, glabāšanas, tehniskās apkopes un apskašu-pārbaudīšanu veikšanas kārtību.
- 4.4. Struktūrvienību vadītājiem jānodrošina struktūrvienībā ekspluatējamu IAL regulāra apskate un pārbaude noteiktajos termiņos.
- 4.5. Gumijas dielektrisko cimdu, botu, galošu, aizsargbriļļu, ķiveru, gāzmasku, drošības jostu ekspluatāciju, apskates un pārbaudes veic saskaņā ar normām un noteiktos termiņos. Pārbaudes rezultātus ieraksta IAL pārbaudes un uzskaites žurnālā, bet uz IAL uzliek zīmogu.
- 4.6. **Aizliegts** savu aizsargapģērbu, aizsargapavus un IAL nodot citiem darbiniekiem.
- 4.7. Atsevišķos gadījumos, ja, vadoties pēc darba rakstura norādīto glabāšanas kārtību nevar nodrošināt, IAL var palikt ārpus darba laika pie strādājošā un tam jābūt reglamentētam ar iekšējās kārtības noteikumiem vai Darba koplīgumu. Atbildību par IAL saglabāšanu, pareizu ekspluatāciju un savlaicīgu brāķēšanu šajā gadījumā nes paši strādājošie.

5. IAL UZTURĒŠANAS KĀRTĪBA

- 5.1. Darba devējs nodrošina aizsargapģērbu, aizsargapavu un IAL savlaicīgu apkopi (mazgāšana, ķīmiskā tīrīšana, labošana un remonts utt.) par uzņēmuma līdzekļiem atkarībā no ražošanas apstākļiem.
- 5.2. Aizsargapģērbu mazgāšanu un ķīmisko tīrīšanu veic saskaņā ar aizsargapģērbam pievienoto ekspluatācijas instrukcijām, standartiem, noteikumiem.
- 5.3. IAL visa veida profilaktisko apkopi veic laikā, kad strādājošie nav nodarbināti darbā (brīvdienās) vai starpmaiņu intervālos. Ja normās paredzēts izsniegt aizsargapģērba divus komplektus, tad to profilaktisko apkopi var veikt citā laikā.

- 5.4. Mitros aizsargapģērbus žāvē šim nolūkam speciāli iekārtotās žāvētavās (atsevišķās telpās vai skapjos).
- 5.5. Pēc aizsargapģērba profilaktiskās apkopes, tam jā saglabā visas esošās aizsargīpašības. Izsniegt strādājošiem aizsargapģērbu, kurš pēc profilaktiskās apkopes zaudējis savas aizsargīpašības, vairāk par 50 % nav atļauts.
- 5.6. Aizsargapavu tīrīšanai un ieziešanai strādājošai nepieciešamības gadījumā izsniedz attiecīgos apavu kopšanas līdzekļus.
- 5.7. Kontroli par to, lai strādājošie tiktu nodrošināti ar lietošanas kārtībā esošiem IAL, veic arodbiedrības vai uzticības personas, kā arī to pārbaudi iekļauj darba aizsardzības pasākumu programmā.
- 5.8. Kontroli par dotās instrukcijas izpildi un ieviešanu veic darba aizsardzības speciālists.

Kompetenta institūcija
darba aizsardzības jautājumos

Pielikums Nr.1.

Darbi, kuros lietojami atbilstoši individuālie aizsardzības līdzekļi

1. Galvas aizsardzības līdzekļi lietojami, ja tiek veikti šādi darbi:
  - 1.1. būvdarbi, darbs uz sastatnēm, zem tām vai to tuvumā, darbs uz paaugstinājuma, sastatņu uzstādīšana un nojaukšana, veidņu izgatavošana un izjaukšana, instalāciju uzstādīšana, demontāža;
  - 1.2. darbs uz tērauda tiltiem, tērauda būvkonstrukcijām, torņiem, mastiem, hidrauliskajām konstrukcijām, kurtuvēs, pie velmēšanas statņiem, liela izmēra konteineriem, liela izmēra cauruļvadiem, boileriem, spēkstacijās;
  - 1.3. darbs kanālos, tuneļos, šahtās, būvbedrēs;
  - 1.4. zemes rakšana un kalnrūpniecības darbi;
  - 1.5. apakšzemes darbi, darbs karjeros, šahtu balstu noņemšana, derīgo izrakteņu transportēšana;
  - 1.6. darbs ar kniedēšanas instrumentiem;
  - 1.7. spridzināšana;
  - 1.8. darbs ar liftu vai pacēlāju, kravas celtni vai konveijeru tuvumā;
  - 1.9. darbs domnās, rūdas bagātināšanas uzņēmumos, tēraudlietuvēs, velmētavās, metalurģijas uzņēmumos, kaltuvēs un lietuvēs;
  - 1.10. darbs pie tehnoloģiskajām kurtuvēm, konteineriem, mašīnām, bunkuriem, cauruļvadiem;
  - 1.11. kuģu būvniecība;
  - 1.12. vilcienu sastāvu veidošana;
  - 1.13. darbs lopkautuvēs;
  - 1.14. mežizstrādes darbi;
  - 1.15. metināšana;
  - 1.16. pārtikas ražošana;
  - 1.17. zāļu ražošana;
  - 1.18. darbs ar ķīmiskām vielām un maisījumiem;
  - 1.19. darbs tekstilrūpniecībā;
  - 1.20. metālapstrāde;
  - 1.21. elektromontāža;
  - 1.22. darbs, strādājot augstumā.

Šī pielikuma 1.1., 1.2., 1.3., 1.4., 1.5., 1.6., 1.7., 1.8., 1.9., 1.10., 1.11., 1.12., 1.13. un 1.14.apakšpunktā minētajos darbos obligāti lieto aizsargķiveres galvaskausa aizsardzībai.

2. Dzirdes aizsardzības līdzekļi lietojami, ja tiek veikti šādi darbi:
  - 2.1. darbs ar metāla presēm vai to tuvumā;
  - 2.2. darbs ar pneimatiskajiem un elektriskajiem instrumentiem;
  - 2.3. tehniskā apkalpošana lidostās;
  - 2.4. pāļu dzīšana;
  - 2.5. kokapstrāde;
  - 2.6. darbs ar tekstilmašīnām vai to tuvumā;
  - 2.7. kompresoru apkalpošana;
  - 2.8. citi darbi, kuros trokšņa līmenis pārsniedz pieļaujamās normas.
3. Sejas un acu aizsardzības līdzekļi lietojami, ja tiek veikti šādi darbi:
  - 3.1. kalšana, gravēšana un drīvēšana;

- 3.2. metināšana, slīpēšana ar abrazīviem instrumentiem, virpošana un atdalīšana (piemēram, nogriešana, nozāģēšana);
  - 3.3. iežu izstrāde un apstrāde;
  - 3.4. kniedēšana;
  - 3.5. frēzēšana;
  - 3.6. karstā štancēšana;
  - 3.7. lūžņu smalcināšana un aizvākšana;
  - 3.8. abrazīvu materiālu izsmidzināšana;
  - 3.9. darbs ar skābēm, sārmjiem vai bāziskiem šķīdumiem, dezinfekcijas līdzekļiem, korozijas tīrīšanas līdzekļiem un citām vielām ar ķīmisku iedarbību;
  - 3.10. darbs ar šķīdumu un sausu vielu izsmidzinātājiem;
  - 3.11. darbs ar izkausētām vielām vai to tuvumā;
  - 3.12. darbs ar lāzeriem;
  - 3.13. darbs, kurā iespējams rentgena, ultravioletais un infrasarkanais starojums;
  - 3.14. kokapstrāde.
4. Elpošanas un parenterālo ceļu aizsardzības līdzekļi lietojami, ja tiek veikti šādi darbi:
- 4.1. darbs konteineros, slēgtās telpās, gāzes degļu tuvumā, kur var būt gāzes noplūde un pazemināts skābekļa saturs gaisā;
  - 4.2. darbs gāzes konvertoru un domnu gāzes pievadcauruļu tuvumā;
  - 4.3. darbs domnu ielādējamo un izlaižamo atveru tuvumā (metālu tvaiki);
  - 4.4. krāšņu oderēšana, metāla liešana kausos, iežu sausā izstrāde un apstrāde;
  - 4.5. darbs ar stikla vati un azbestu;
  - 4.6. kokapstrādes darbi, kur var būt daudz putekļu;
  - 4.7. krāsošana ar smidzināšanas metodi;
  - 4.8. darbs kanalizācijas un gāzes šahtās un akās, kolektoros un citos ar kanalizāciju saistītos objektos;
  - 4.9. darbs refrižeratoros, kur iespējama dzesējošās vielas (siltumapmaiņas aģenta) noplūde;
  - 4.10. darbs uz vai zem ūdens, kur nepieciešama skābekļa pievadīšana;
  - 4.11. darbs ar ķīmiskām vielām un maisījumiem, kas nelabvēlīgi iedarbojas uz elpošanas ceļiem un gremošanas orgāniem;
  - 4.12. darbs ar aktīvām bioloģiskām vielām un mikroorganismiem.
5. Roku un plaukstu aizsardzības līdzekļi lietojami, ja tiek veikti šādi darbi:
- 5.1. darbs ar skābēm, sārmjiem vai bāziskiem šķīdumiem, dezinfekcijas līdzekļiem, korozijas tīrīšanas līdzekļiem un citiem līdzekļiem ar ķīmisku iedarbību;
  - 5.2. darbs ar radioaktīvām vielām;
  - 5.3. darbs ar karstiem materiāliem, kā arī pie karstiem materiāliem;
  - 5.4. darbs saldētavā un darbs ar aukstiem materiāliem;
  - 5.5. metināšana;
  - 5.6. kalšana un liešana;
  - 5.7. darbs ar atklātu ugunsavotu, kā arī pie atklāta ugunsavota;
  - 5.8. darbs ar sprādzienbīstamām vielām vai aprīkojumu;
  - 5.9. darbības ar asiem priekšmetiem (ja tās nav saistītas ar tādiem mehānismiem, kuros varētu ieraut cimdus);
  - 5.10. darbs ar stiklu;
  - 5.11. darbs ar skrošu apstrādes iekārtām;
  - 5.12. griešana, ciršana un siešana;
  - 5.13. darbs ar asiem priekšmetiem (tai skaitā atkaulošanas darbi);
  - 5.14. mašīnu nažu nomaiņa;

- 5.15. darbs ar pneimatiskajiem āmuriem;
  - 5.16. zemes rakšana un kalnrūpniecības darbi;
  - 5.17. smaguma pārvietošana ar fizisku spēku;
  - 5.18. darbs, kur iespējams kontakts ar elektroenerģijas avotam pieslēgtām iekārtām, - nepieciešami dielektriskie cimdi;
  - 5.19. pārveidošanas (montāžas, pārbūves) darbi, tehniskā apkope un remonts;
  - 5.20. darbs akās, šahtās un tvertnēs.
6. Kāju un pēdu aizsardzības līdzekļi lietojami, ja tiek veikti šādi darbi:
- 6.1. mežizstrāde un darbs ar motorzāģi;
  - 6.2. darbs uz slidenām virsmām;
  - 6.3. darbs ar karstiem vai ļoti aukstiem priekšmetiem, kā arī uz karstiem vai ļoti aukstiem priekšmetiem — nepieciešami apavi ar termoizolējošu zoli;
  - 6.4. darbs ar vibrējošu virsmu;
  - 6.5. darbs, kuru nodarbinātais veic rāpus;
  - 6.6. darbs, kur iespējama kausējumu iekļūšana zābakos, - nepieciešami viegli un ātri novelkami aizsargzābaki;
  - 6.7. darbs, kur iespējams kontakts ar elektroenerģijas avotam pieslēgtām iekārtām, - nepieciešami dielektriskie aizsargapavi;
  - 6.8. aizsargapavi ar purngala daļas aizsardzību un necaurduramu zoli nepieciešami šādos darbos:
    - ➔ karstumizturīgas kurpes, zābaki un virszābaki;
    - ➔ ēku karkasu montāža un demontāža, pamatu likšana, ceļu būve un remonts;
    - ➔ sastatņu montāža;
    - ➔ betonēšana, arī veidņu izgatavošana un izjaukšana;
    - ➔ darbs uzņēmuma teritorijā ārpus telpām un noliktavās;
    - ➔ jumīķa darbs;
  - 6.9. aizsargapavi ar purngala daļas aizsardzību nepieciešami šādos darbos:
    - ➔ darbs uz tērauda tiltiem, būvkonstrukcijām, mastiem, torņiem, liftos, pacelājos, uz tērauda hidrauliskajām konstrukcijām, pie domnām, tērauda lietuvēs un velmētavās, uz lieliem konteineriem, liela izmēra cauruļvadiem, celtniem, tvaika katliem un spēkstacijās;
    - ➔ krāšņu, sildāmo ierīču, ventilācijas sistēmu, metāla konstrukciju montāža;
    - ➔ pārveidošana (montāža, pārbūve), tehniskā apkope un remonts (apkope, uzturēšana);
    - ➔ darbs pie reducēšanas krāsnīm un tērauda liešanas ierīcēm velmēšanas, štancēšanas, kalšanas, presēšanas un izvilkšanas iecirkņos;
    - ➔ darbs atklātos karjeros un derīgo izrakteņu transportēšana;
    - ➔ iežu izstrāde un apstrāde;
    - ➔ stikla lokšņu un līdzīgu izstrādājumu ražošana un apstrāde;
    - ➔ darbs ar veidnēm, krāšņu apšuve, formēšana keramikas ražotnēs;
    - ➔ transports un uzglabāšanas darbi noliktavās;
    - ➔ darbs ar sasaldētas gaļas blokiem, konservētas pārtikas iepakojumiem;
    - ➔ kuģu būve;
    - ➔ vilcienu sastāvu veidošana;
    - ➔ smagumu pārvietošana, lietojot fizisku spēku.
    - ➔ darbs ar ķīmiskām vielām un maisījumiem.
7. Ādas aizsardzības līdzekļi lietojami:
- 7.1. krāsu un laku ražošanā;

- 7.2. ģērēšanā;
- 7.3. darbā ar naftas produktiem;
- 7.4. darbā ar ķīmiskām vielām un maisījumiem.

8. Visa ķermeņa aizsardzības līdzekļi, vēdera un citu ķermeņa daļu aizsardzības līdzekļi lietojami, ja tiek veikti šādi darbi:

- 8.1. darbs ar skābēm, sārmēm, dezinfekcijas līdzekļiem, korozijas tīrīšanas līdzekļiem un citiem līdzekļiem ar ķīmisku iedarbību;
- 8.2. darbs ar ķīmiskām vielām un maisījumiem;
- 8.3. darbs ar radioaktīvām vielām;
- 8.4. darbs ar bioloģiski aktīvām vielām un mikroorganismiem;
- 8.5. darbs ar karstiem materiāliem, kā arī pie karstiem materiāliem;
- 8.6. darbs pie atklāta uguns avota;
- 8.7. darbs ar sprādzienbīstamām vielām vai iekārtām;
- 8.8. darbs ar lentzāģi un motorzāģi;
- 8.9. darbs ar kausētiem metāliem un darbs, kur iespējams infrasarkanais starojums;
- 8.10. darbs saldētavās;
- 8.11. darbs ar stiklu;
- 8.12. darbs ar skrošu apstrādes iekārtām;
- 8.13. ciršana;
- 8.14. darbs ar nažiem, īpaši, ja nazis tiek vērsts pret nodarbinātā ķermeni un darbs ar citiem asiņiem priekšmetiem (tai skaitā atkaulošanas darbi);
- 8.15. metālapstrāde;
- 8.16. kalšana un liešana;
- 8.17. urbšana, griešana, frēzēšana;
- 8.18. darbs uz ūdens vai tā tuvumā;
- 8.19. darbs, kur iespējams rentgena starojums;
- 8.20. darbs, kur iespējams elektromagnētiskais starojums;
- 8.21. metināšana, kalšana, liešana;
- 8.22. darbs ārā lietū un aukstumā;
- 8.23. darbi, kur nodarbinātajam jābūt labi redzamam (darbs uz ielām, autoceļiem, dzelzceļiem, lidostās, ostās), nepieciešams fluorescējošs vai atstarojošs aizsargapģērbs;
- 8.24. mežizstrāde un kokapstrāde;
- 8.25. būvdarbi;
- 8.26. darbs akās, šahtās un tvertnēs.

9. Aizsardzības līdzekļi visa ķermeņa aizsardzībai pret kritieniem lietojami, ja tiek veikti šādi darbi:

- 9.1. darbs uz sastatnēm un jumtiem;
- 9.2. dažādi montāžas, remonta un apkopes darbi augstumā, tai skaitā darbs uz kustīgām platformām (piekares, pacēlāju grozi);
- 9.3. darbs mastos un torņos;
- 9.4. darbs augstos kravas celtņos;
- 9.5. darbs noliktavās augstās iekraušanas ierīcēs;
- 9.6. darbs urbšanas torņu augšējās stāvos;
- 9.7. darbs šahtās, akās, kolektoros un tvertnēs;
- 9.8. darbs, kas saistīts ar kāpšanu stabā (kokā).

Pielikums Nr.2

1.piemērs

SIA „xxx”

(Uzņēmuma nosaukums)

Aizsargapģērba, aizsargapavu un citu individuālo aizsarglīdzekļu uzskaites kartiņa Nr.....

Uzvārds _____
 Vārds _____ Dzimums _____
 Struktūrvienība _____
 Profesija vai amats _____
 Iestāšanās darbā, datums _____
 Profesijas vai amata izmaiņas datums 201... _____
 Augums _____ Apavu izmērs _____
 Galvassegas izmērs _____

Normās paredzēto izsniedzamo aizsardzības līdzekļu saraksts

Aizsargapģērba, aizsargapavu u.c. individuālā aizsarglīdzekļa nosaukums	Nosacījums Instrukcija par IAL lietošanu (pielikums Nr.3)	Daudzums (gab., pāri).	Lietošanas ilgums (mēneši)	Darbinieka paraksts par saņemšanu	IAL nolietojums %	Darbinieka paraksts par atdošanu

Darba aizsardzības speciālists _____ Noliktavas pārziņis _____
 (paraksts) (paraksts)

2.piemērs

SIA „xxx”

(Uzņēmuma nosaukums)

Aizsargapģērbu, aizsargapavu un citu individuālo aizsarglīdzekļu izsniegšanas žurnāls.

Darbinieka vārds, uzvārds, amats.	IAL nosaukums / izsniegtais daudzums (gab., pāri).	Izsniegšanas datums	Darbinieka paraksts par saņemšanu	Atgriezts noliktavā (datums)	IAL nolietojums %	Darbinieka paraksts par atdošanu	Noliktavas pārziņa paraksts

Piemērojamais individuālo aizsardzības līdzekļu normas un lietošanas ilgums mēnešos SIA „xxx” (Paraugš)

Struktūrvienība, nodaļa:		Darba uzvalks (kompl.)	Darba kombinézons un galvassega (kompl.)	Siltināta jaka	Brezenta uzvalks un galvassega metināšanas darbiem	Darba halāts	Lietus mētelis	Gumijas priekšauts	Ādas darba zābaki	Zābaki siltināti	Zābaki gumijas	Šņorzābaki	Darba cimdi	Cimdi kokvilnas, pirkstaiņi	Cimdi gumijas skābes, sārma izturīgie	Cimdi dielektriskie	Cimdi kombinētie metinātājiem	Uzroči un galvassega (dzinēju remonts remontbedrēs)	Aizsargķivere	Aizsargacenes	Aizsargustīņas	Respiraori, filtri
Nr. p.k.	Profesija																					
1	2	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24
1	Datortīkla administrators					18																
2	Ekspeditors	24	12	36					24				3	6								
3	Mantzinis		12	36		12			24				3									
4	Noliktavas pārzinis		12	36		12							3						60			
5	Celtnieks		12	36					18	48	24		1	4					60	24	24	Dež.
6	Sanitārtehniķis		12	36				24	18	24	12		2	4	6				60.			
7	Metinātājs		12	24	12				12	24			2	4			3					
8	Atslēdznieks		12	36					18				1	4	2			6		24	24	Dež.
9	Autoatslēdznieks		12	36				24	18				1	4	2			6		Dež	Dež	Dež
10	Vieglā automobiļa vadītājs		12									18	2	4								
11	Kravas automobiļa vadītājs		12	36					12			18	2	6								
12	Autoiekrāvēja/elektrokāra vadītājs		12	36					18			18	6	6					60			
13	Apkopējs					12							2									
14	Sētnieks		12	36			24		18	24			3	4	6							
15	Palīgstrādnieks		12	36					18				3	4								

Darba aizsardzības instrukcija par individuālo aizsardzības līdzekļu lietošanu

16	Elektriķis		12	36				18				3	4		6			Dež.	Dež.	Dež.	
17	Krāvējs		12	24		12		12	24			2	4					60			
18	Benzīnmotorzāģa operators★		12	36					48	24		1	4					60	24	24	

Piezīmes:

1. Darba uzvalks – darba bikses un īsa jaka no uzlabota materiāla.
  2. Darba kombinezons – puskombinezons un darba jaka.
  3. Atļauta darba uzvalka vai darba kombinezona, kā arī darba zābaku vai šņorzābaku izvēles iespēja:
piem.: šņorzābaku (darba uzvalka) vietā atļauts ņemt darba zābakus (darba kombinezonu) ar attiecīgo lietošanas termiņu.
  4. Siltinātie kokvilnas pirkstainie darba cimdi izsniedzami laikā no septembra līdz aprīļa mēnesim ieskaitot.
  5. Dielektriskie cimdi var tikt izsniegti pēc vajadzības brigādēm kolektīvai lietošanai, izsniedzot katram brigādes loceklim kokvilnas ievēlamos cimdus.
  6. Ja IAL lietošanas termiņš, ko nosaka rūpnīca-izgatavotāja ir mazāka par šajā sarakstā minēto, tad jāņem vērā rūpnīcas noteiktais IAL lietošanas termiņš.
- ★ Attiecīgie IAL izsniedzami atbilstoši motorzāģa ražotāja izsniegtai instrukcijai un darba aizsardzības instrukcijai darbam ar motorzāģi.

IAL izmaksu aprēķins

Plānotās IAL izmaksas gadā pie lietošanas normas uzņēmumā strādājošo darbinieku grupai aprēķināmas pēc **formulas**:

$$I = \frac{12}{T} \cdot C_L \cdot \Sigma_D ,$$

kur: 12 – atskaites periods (12 mēneši)
T - lietošanas termiņš mēnešos
C_L – IAL cena, Ls
Σ_D – IAL lietotāju (darbinieku) skaits

Faktiskās gada izmaksas par visiem IAL aprēķināmas, summējot katra IAL gada izmaksas reizinājumu ar vidējo IAL gada nolietojuma (pasūtījuma) koeficientu K :

$$\Sigma I = I_1 K_1 + I_n K_n, \text{ kur: } I_n - \text{katra IAL izmaksas gadā,}$$

K_n - vidējais katra IAL gada nolietojuma (pasūtījuma) koeficients.